

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **Ing. J. M.**, zast. JUDr. Sylvou Totkovou Kolderovou, advokátkou se sídlem Pavlovova 586/8, Havířov, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 29. 10. 2014, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 11. 2017, č. j. 18 Ad 85/2014 - 173,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), kterým byla jako nedůvodná podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalované specifikovanému v záhlaví. Tím byly zamítnuty námitky stěžovatele a bylo potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 31. 7. 2014, č. j. X, kterým mu zamítla žádost o přepočítání starobního důchodu pro nesplnění podmínek nařízení vlády č. 363/2009 Sb., o stanovení důchodového věku a přepočtu starobních důchodů některých horníků, kteří začali vykonávat své zaměstnání před rokem 1993, ve znění ke dni 31. 5. 2015 (dále jen „nařízení č. 363/2009 Sb.“). Důvodem bylo nesplnění podmínky dané v § 1 písm. b) nařízení č. 363/2009 Sb., tedy odpracování potřebné doby 3300 směn v zaměstnání v hornictví v tzv. I.AA pracovní kategorii.

[2] Krajský soud stěžovateli v období od července 2001 do konce roku 2008 započítal celkem 818 důlních směn. Tyto směny vypočetl tak, že z provedeného dokazování seznal

počet odpracovaných důlních směn v každém jednotlivém měsíci a v případě, že počet těchto směn byl více než polovina pracovních dní v daném měsíci, započítal je do odpracovaných důlních směn. Ohledně období let 1974 – 1999 krajský soud uvedl, že nebyl schopen objektivně zjistit, zda a ve kterých měsících odpracoval stěžovatel nadpoloviční většinu směn. Za toto období tak vycházel z údajů v evidenčních listech důchodového pojištění a započítal stěžovateli celkem 1682 důlních směn (2802 odpracovaných směn * 0,6 dle § 1 nařízení č. 363/2009 Sb.). V součtu tak bylo prokázáno 2500 směn. Nařízení č. 363/2009 Sb. se však vztahuje na osoby, které odpracovaly před 1. lednem 2009 v zaměstnání v hornictví alespoň 3300 směn.

II. Obsah kasační stížnosti, vyjádření žalované ke kasační stížnosti a další vyjádření

[3] Stěžovatel v kasační stížnosti namítal, že krajský soud vycházel z celkového počtu pracovních dnů v měsíci, nikoliv ze skutečného počtu pracovních dní stěžovatele, které v daném měsíci a roce fakticky odpracoval. Např. v prosinci v roce 2001 vyšel soud z toho, že z celkového počtu 18 pracovních dní, odpracoval stěžovatel 9 důlních směn, což není nadpoloviční většina v měsíci. Stěžovatel však měl 1. den omluvenou absenci. Odpracoval tak 9 důlních směn ze 17 pracovních dní, tudíž je soud měl započíst. Celkem tak měl soud započíst 1005 důlních směn, nikoliv pouze 818.

[4] Stěžovatel předložil potvrzení vydané dle § 4 nařízení č. 363/2009 Sb., ze kterého plyne, že za období od 1. 1. 1993 do 31. 12. 2008 byly vykazovány pouze směny odpracované v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí a do počtu odpracovaných směn se zahrnovaly pouze směny, v nichž osoba po převážnou část vykonávala zaměstnání pod zemí. Z přehledu fارانých směn za období od roku 1999 vyplývá 1252 důlních směn. Za období od roku 1990 celkem 1779 důlních směn.

[5] Z doložených listinných důkazů vyplývá, že za období od roku 1974 do konce roku 1992 odpracoval minimálně 2513 důlních směn. Od 3. 1. 1980 do 30. 4. 1990 je z doložených dokladů zjistitelný celkový počet 1949 důlních směn. V období od 17. 7. 1974 do 31. 12. 1979 celkem 537 důlních směn. Z osobního listu důchodového pojištění plyne, že stěžovateli nebyla zohledněna doba, po kterou pracoval za období roků 1979 - 1982.

[6] Nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav. Soud se spokojil s konstatováním společnosti OKD, že se nedochovaly knihy rozdělení práce. Soud však měl znovu vyslechnout svědky a provést jako důkaz pochůzkové knihy.

[7] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že dle jejího názoru stěžovatel nezískal po 31. 12. 1992 žádnou důlní směnu. Nepodala však proti danému rozsudku kasační stížnosti, jelikož ji krajský soud nezavázal žádným závazným právním názorem. Ve velmi rozsáhlém vyjádření ke kasační stížnosti provedla historický exkurz do legislativy „hornických důchodů“ a dále nesouhlasila se závěrem, ke kterému dospěl Ústavní soud v nález ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. III. ÚS 1015/13.

pokračování

[8] Stěžovatel se v replice k vyjádření žalované vymežil proti některým tvrzením žalované vztahujícím se k období před rokem 1993 a uvedl, že žalovaná brání zájem společnosti OKD, i když by měla být jako státní orgán nestranná.

[9] V duplice žalovaná vysvětlila rozdíl mezi pozicí „horník-dělník“ a „důlní měřič“, které nelze slučovat, a dále znovu upozornila na to, že názor vyjádřený v nálezů Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1015/13 je mylný.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas a stěžovatel je zastoupen advokátkou (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[11] Nejdříve se Nejvyšší správní soud musel zabývat přípustností podané kasační stížnosti, i s ohledem na to, že jde v pořadí již o druhou podanou kasační stížnost. Nyní napadeným rozsudkem rozhodl krajský soud poté, co jeho předchozí rozhodnutí zrušil kasační soud rozsudkem ze dne 3. 11. 2016, č. j. 9 Ads 23/2016 - 40. Podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. je kasační stížnost nepřipustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem soudu.

[12] Právým smyslem výše uvedeného ustanovení je zamezit tomu, aby se Nejvyšší správní soud musel zabývat znovu věcí, u které již jedenkrát svůj právní názor vyslovil a kdy se tímto právním názorem krajský soud řídil. Ostatně i soud je svým předchozím vysloveným právním názorem vázán, jestliže rozhoduje za jinak nezměněných poměrů v téže věci o kasační stížnosti proti novému rozhodnutí krajského soudu. Výklad uvedeného ustanovení provedl Ústavní soud v nálezů ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 136/05, na který navázal Nejvyšší správní soud např. v usnesení rozšířeného senátu ze dne 22. 3. 2011, č. j. 1 As 79/2009 - 165, č. 2365/2011 Sb. NSS, kde uvedl: „Ze zákazu opakované kasační stížnosti judikatura Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu dovodila nad rámec doslovného znění § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. výjimky, jejichž respektování znamená dodržení smyslu a účelu rozhodování Nejvyššího správního soudu. Dospěla k závěru, že toto ustanovení nelze vztáhnout zejména na případy, kdy Nejvyšší správní soud vytýká nižšímu správnímu soudu procesní pochybení nebo nedostatečně zjištěný skutkový stav, případně nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí. Odmítnutí kasační stížnosti za tohoto procesního stavu by znamenalo odmítnutí věcného přezkumu rozhodnutí z pohledu aplikace hmotného práva. [...] Lze tedy shrnout, že ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. limituje přípustnost kasační stížnosti ve vztahu k otázkám již dříve v téže věci Nejvyšším správním soudem závazně posouzeným.“

[13] Předchozí rozhodnutí krajského soudu bylo Nejvyšším správním soudem zrušeno proto, že krajský soud posuzoval v období od 1. 1. 1999 do 30. 6. 2009 pouze charakter práce, kterou stěžovatel vykonával, aniž by hodnotil, zda byly vykonávány soustavně a v

průběhu kalendářního měsíce převážně na pracovištích v podzemí hlubinných dolů, jak to vyžadoval nálezn Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1015/13. Krajský soud v nyní napadeném rozsudku názor Nejvyššího správního soudu, resp. Ústavního soudu, respektoval. Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že toto posouzení provedl krajský soud nesprávně. Kasační stížnost je tak jako celek přípustná.

[14] Stěžovatel v kasační stížnosti brojí i proti posouzení, které krajský soud provedl vzhledem k období od roku 1974 do počátku roku 1999. V řízení před krajským soudem po zrušení prvního rozsudku krajského soudu stěžovatel velmi rozsáhle argumentoval tím směrem, že žalobou od začátku napadl i období před rokem 1999.

[15] V žalobě však stěžovatel vymezil sporné období od 1. 1. 1993 do 31. 12. 2008, jelikož uvedl: „Žalobce namítal a na svých námitkách setrvává, že v období od 1. 1. 1993 do 31. 12. 2008 pracoval pod zemí v hlubinných dolech a tedy získal směny v tomto rozhodném období. [...] Žalobce má za to, že splnil podmínky dle nařízení č. 363/2009 Sb. a že v letech 1993 až 2008 odpracoval v IAA kategorii dostatečný počet směn, který jeho nárok společně s obdobím před rokem 1993 zcela odůvodňuje.“ Na jednání před krajským soudem dne 28. 5. 2015 na dotaz krajského soudu, aby upřesnil, v jakém časovém období považuje výpočet žalované za nesprávný, dokonce napadené časové období zúžil na období od 1. 1. 1999. Krajský soud tak považoval za rozhodné právě období od roku 1999. V předchozí kasační stížnosti stěžovatel napadl názor krajského soudu, dle kterého byl pro posouzení věci podstatný charakter vykonávaných prací, tedy, zda žadatel o důchod zastával technickohospodářskou pozici a nikoliv dělnickou profesi. Ani náznakem v ní nenapadal počet důlních směn, které vzala žalovaná za rozhodné pro období před rokem 1999. Je tedy zřejmé, že nebylo sporné, že rozhodné období bylo od roku 1999. Teprve v přípisu ze dne 10. 4. 2017 stěžovatel poprvé vznesl námitky týkající se nesprávně započítaných důlních směn za období před rokem 1993, tedy zhruba dva roky a tři měsíce po lhůtě dané k rozšiřování žalobních bodů (§ 71 odst. 2 s. ř. s.). Krajský soud se tak nesměl touto argumentační linií stěžovatele věcně zabývat (nálezn Ústavního soudu ze dne 10. 3. 1999, sp. zn. I. ÚS 164/97, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 12. 2004, č. j. 1 Afs 25/2004 - 69).

[16] Námitky směřující do období před rokem 1999 jsou tak dle § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřípustné, jelikož je stěžovatel neuplatnil v řízení před krajským soudem ve lhůtě dané k rozšíření žalobních bodů, ač tak učinit mohl (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2004, č. j. 1 Azs 34/2004 - 49, č. 419/2004 Sb. NSS, nebo ze dne 12. 1. 2005, č. j. 7 Azs 329/2004 - 48). Pro uvedené posouzení o nepřípustnosti podaných kasačních námitek je nepodstatné, že krajský soud námitky směřující před rok 1999 nepovažoval za opožděné a věcně je vypořádal, jelikož tak krajský soud učinil nad rámec včas uplatněných žalobních bodů a jeho argumentace tak nemůže představovat rozhodovací důvody, na nichž je napadený rozsudek založen (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2018, č. j. 4 As 180/2018 - 39).

[17] Správnost závěru krajského soudu, co se týče období do 31. 12. 1998, tak Nejvyšší správní soud nemohl podrobit přezkumu. V dalším posouzení bude soud vycházet z toho, že doba, kterou žalovaná stěžovateli započítala do tohoto data (tedy 1682 důlních směn), je správná.

pokračování

[18] V kasační stížnosti stěžovatel namítal, že krajský soud nesprávně vypočítal i dobu započitatelných důlních směn za období od července 2001. Krajský soud stěžovateli započítal celkem 818 důlních směn. Stěžovatel namítal, že těchto směn však mělo být celkem 1005 (třetí strana kasační stížnosti), resp. 1252 (pátá strana kasační stížnosti). Těmito vymezenými důvody je Nejvyšší správní soud vázán (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

[19] Stěžovatel v kasační stížnosti uvedl jednoznačné počty započitatelných směn, ke kterým měl krajský soud dospět. I pokud by soud souhlasil s názorem stěžovatele a započítal mu i byť nejvýhodnější tvrzenou dobu důlních směn (tedy 1252), nepostačovalo by to v součtu s předchozími procesně relevantně nezpochybněnými směnami (1682) k nároku na přepočítání důchodu, jelikož by stěžovateli bylo možno započíst pouze 2934 důlních směn při potřebě 3300 směn. Námitky nesprávného výpočtu, který provedl krajský soud, jsou tak nedůvodné, jelikož nemohou vést ke zrušení napadeného rozsudku.

[20] Stěžovatel v kasační stížnosti uvedl, že krajský soud nedostatečně zjistil skutkový stav. I tato námitka směřuje k tomu, že stěžovateli měl být započten jiný počet důlních směn. Tyto důlní směny vypočítal na 1005 nebo 1252. Jak již bylo uvedeno, tento namítaný počet důlních směn nemohl způsobit nezákonnost rozsudku krajského soudu, proto i námitka nedostatečně zjištěného skutkového stavu je nedůvodná.

[21] Pokud jde o argumentaci žalované týkající se nesprávnosti závěrů obsažených v nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1015/13, pak je třeba poukázat na to, že Ústavní soud opakovaně a zvláště pak v nálezu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/05, vyslovil, že z čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky v souvislosti s čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky plynou pro obecné soudy významné požadavky upínající se k jejich rozhodovací činnosti; podle nich musí obecné soudy respektovat ústavně právní výklady Ústavního soudu, tj. jím vyložené a aplikovatelné nosné právní pravidlo (rozhodovací důvod), o němž se výrok předmětného nálezu opírá. Podle Ústavního soudu existuje několik možných postojů, které mohou obecné soudy zaujmout ve vztahu k jeho „precedenčním judikátům“. Lze je rozřadit za použití pojmu reflektovat (anebo respektovat). Respektovat ústavně právní výklad Ústavního soudu znamená následovat ho ve skutkově podobných případech, anebo přednést seriózní argumenty, které vedou k závěru, že vzhledem k relevantním skutkovým rozdílům není vhodné aplikovat již vyslovený princip v tomto dalším případě. Na druhé straně nereflektovat (nebo nerespektovat) znamená, že obecný soud *ratio decidendi* nálezu Ústavního soudu jako východisko pro vlastní rozhodování neužil. V nálezu ze dne 26. 6. 2018, sp. zn. II. ÚS 699/18, Ústavní soud uvedl, že „[v] případě precedenční závaznosti nálezů Ústavního soudu existuje možnost, aby obecný soud (ne)refletoval jeho právní názory a v dobré víře předešel konkurující úvahy, na jejichž základě započne s Ústavním soudem ústavněprávní justiční dialog.“

[22] Teoreticky by tak bylo možné nesouhlasit s precedenčním názorem Ústavního soudu vysloveným v citovaném nálezu sp. zn. III. ÚS 1015/13 a předeštlí konkurující úvahu na danou problematiku, jak učinila žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud je však v řízení o opětovné kasační stížnosti vázán závazným právním názorem, který sám v téže věci vyslovil v předchozím zrušujícím rozsudku (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007 - 56, č. 1723/2008 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud již v předchozím zrušujícím

rozsudku převzal názor Ústavního soudu, tímto je tak nyní vázán a nemůže se od něj odchýlit, a to ani kdyby chtěl v návaznosti na argumentaci žalované zaujmout odlišný názor (tímto však žádným způsobem názor Ústavního soudu nehodnotí).

[23] Pokud se stěžovatel domnívá, že žalovaná neposuzovala jeho nárok za období před rokem 1999 ve smyslu výše uvedeného nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1015/13, může o přepočet starobního důchodu požádat znovu. Vzhledem ke koncentrační zásadě však toho nelze dosáhnout v nyní projednávané věci.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] Nejvyšší správní soud kasačním námitkám nepřisvědčil a neshledal ani vadu, ke které by musel přihlédnout z úřední povinnosti, kasační stížnost proto zamítl podle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s.

[25] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované nelze náhradu nákladů řízení přiznat s ohledem na § 60 odst. 2 s. ř. s., podle nějž nelze přiznat právo na náhradu nákladů řízení správnímu orgánu mimo jiné ve věcech důchodového pojištění.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. dubna 2019

JUDr. Petr Mikeš, Ph.D.
předseda senátu